

V torek,
četrtek in saboto
izhaja in velja:

Za celo leto . . .	7 for. 50 kr.
„ pol leta . . .	3 „ 70 „
„ četrta leta . . .	2 „ — „
„ mesec . . .	— „ 70 „

Po pošti:

Za celo leto . . .	9 for. 50 kr.
„ pol leta . . .	4 „ 80 „
„ četrta leta . . .	2 „ 50 „
„ mesec . . .	— „ 90 „

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznaniła.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; več pis- menke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi sene vračajo.

Št. 39.

V Celovcu v četrtek 4. aprila 1867.

Tečaj III.

Premišljevanja po novih volitvah na Kranjskem!

Iz Štajerskega 20. marca.

α—ω. Nove volitve na Kranjskem so dokončane! Bila je huda bitva. Nepokvarjeno ljudstvo je ostalo zvesto in dosledno. Velika tolažba za prihodnost! Podučite učeniki naroda neprenehoma narod svoj tudi dalje naprej v političnih rečeh. Zapopadlo bode naše ljudstvo skorej, kdo da ga vodi po pravi poti. Nova „Presse“ se potožuje, da uradniki na Kranjskem nimajo nikakoršnega upliva več na narod. Sami so krivi, da so zaupanje zgubili. Prišli bodo časi, v katerih se bodo ločevale pleve od pšenice! Kranjsko ljudstvo še ima obilno moralnega čuta, v tem ste ga razdražili s hlapčevskim svojim delovanjem pri zadnjih in predzadnjih volitvah, zato Vam ne zaupa. Vladi ste storili slabo službo, sebi pa nakopali nadloge velike! Kdor z narodom gre, ta je njegov prijatelj in vživa njegovo zaupanje; kdor pa služi nasprotnikom naroda, ostane brez ljubezni. Ne mislite, da je naše ljudstvo neumno in nima nikakoršnega zaumena o političnih zadevah. To ni res! Misli vam umniše, nego marsikteri državnik. Kdor mu sega v prepričanje njegovo in ga hoče strahovati, ta se je prerajal. Ako kdo, tako narod ljubi svobodnost v svojih odločbah. V tem oziru ga ne bodo knjižure spreobrnille, posebno takšne ne, ktere so tako butasto pisane, ko ona: „Kranjci pazite“. Govoril sem z mnogimi prostimi kmeti, kteri so na tanko prebrali to knjižico, in kaj mislite, kako se je glasila njihova sodba? Rekli so: „Ptica se pozna po perji in petji — ta ptič pa je ponočni čuk.“ Tudi drugi pomočki niso pomagali. Moralni človek gleda na značaj izvoljenca, in ker je tega našel v svojih poslancih, volil je nje. Kranjsko ljudstvo ni kaka drhal, ktero bi lahko podkupil z bokalom vina ali z denarjem. Ker je delavno, si rajši zasluži denar in ohrani pošteno vest, ko pa da bi se dalo v najem nepoštenim namenom.

Tudi trgi in mesta, kakor: Idrija, Kamnik, Kranj itd. so pokazali svojo politično zrelost in zvestobo do domačega bistva. Loka si je lice osvetila in pokazala, da tudi čisla pošten značaj.

Vrhniko je vodila neumna rivalizacija, znamenje, da v nji vlada malo politične izobraženosti. Naj se uči od ubozih ali postenih Ložanov in doslednih Postonjčanov zatajevanja in premagovanja sebičnosti. Novomesto ali Rudolfswerth je še le v narodnem preporedu. Birokracija je dolgo vodila njegovo politično mnenje, zato tako malo samostalnosti. Novomeščani še zmirom častijo „staro kito“; nu — naj si bode — saj Kitajci prebivajo v nebeškem kraljestvu! G. Sawaschnigg je našel v Rudolfswerthu vrstnika. „Tagesposta“ ga je pohvalila, ona ista, ktera od slovenskega duhovništva išče, naj stopi v stopinje Chatelya, Wessenberga in Hermesha. Ne verjamem, da bi novomeški g. proš hotli pod zastavo omenjenih od Rima zavrnjenih duhovnikov stopiti. Hvalevredna je sicer njihova lojalnost, da storili so to, kar je hotla vlada, ali slabo stoji z njihovim

političnim značajem. Če niso hotli ostati naši, naj bi bili vsaj ostali neutralni, tako bi nasprotnikom narodnjakov veselja ne narejali, da med kranjskim duhovništvom ni edinosti v političnem mišljenju. Ali mislijo politično stranko stvariti? —

Ne mislim, da bi jim to šlo po sreči, saj si sam knezovladika niso upali kaj takešnega izpeljati, in so ostali pasivni.

Sicer jim to pasivnost zamerijo vsi nemški časniki, menda tudi marsiktera ekselencija, ali slaba vez, ktera je vezala duhovništvo s svojim škofom, se je zopet ojačila, kar je neskončno važno, ker skoro bodo prišli časi, v katerih se bode morala braniti cerkvena pravica in cerkveno premoženje. V taki vojski pa je treba združene moči! Časi so proč, v katerih so vladina povelja branila cerkvene pravice, vlado tirajo politične stranke sem ter tje, in ktera je močnejša, ta zmaga!

Naj reče kdo, kar hoče, avstrijsko Slovanstvo je edini konservativni živelj v Avstriji. Nemški politikarji so vsi polni idej, ktere so se rodile leta 1792 in naprej. Germanstvo tišči te ideje proti iztoku, in že se počenjajo vkoreniniti tudi na Kranjskem. Edino še se radikalizmu duhovništvo v bran stavlja, plemstvo se je večidel izneverilo svojemu poklicu in paktira z modernimi liberalisti.

Da v Ljubljani ni zmagala narodna stranka, ne čudimo se. Kdor Ljubljano pozna, je to lahko naprej videl. Oficijalni svet ljubljanski ni smel svojega političnega mnenja imeti, — med mestnjani pa je še dosti neodločnosti; danes narodni, jutre priverženci stranke, ktera ravno krmilo v roci ima! Človečja plašljivost zameriti se temu ali onemu, taštost (Eitelkeit) solnčiti se v družbi tega ali onega mogočnega, sebičnost in filisterska repovija — niso patriotske kreposti!

Vendar ni nam treba obupati. Mi smo se merili, in se prepričali, da nismo slabi. Sicer po tej poti Avstrija ne bode vstrojena, eno ali dve leti se bode dosti govorilo, in zopet nič opravilo. Med tem se bode nemško pleme Avstrije, ako mu je še kaj mar za njen obstoj, tudi prepričalo, da le v ravnopravnosti vseh narodov je mogoče Avstrijo politično močno storiti.

Nemce in Madjare je politična treznost zapustila, prvi so pijani svoje kulture, drugi svoje historične slave, in še zmirom so ohranili orientalsko svojo vročo fantazijo, ali streznila jih bode — obča nesreča! Politično pobojevanje ne bode nehalo — Slovani in Romani imajo še fizične in moralne moči dovolj, in se ne bodo dali izroditi. Med tem pobojevanjem bodo trpele obrtnost, državna vpravnost, varnost imetka, opešala bode med vednimi strastmi pravica, in mi bomo doživeli dneve, v katerih bomo zdihovali in stokali. Vsi ti pridejo za kazen človečje slepote, ktera ne trpi na svetu ravnopravnih bratov. Narodnim poslancem priporočamo veliko zmernost in previdnost. Narodna stranka nima druge moči nego moralne, ali ta je jakša, nego srebro in zlato, povelja in bajoneti. Velika večina naroda stoji za njimi, z zmernostjo bodo tudi še neodločne in slabe na svojo stran spravili. Če bode deželni zbor kranjski svoje poslance na Dunaj poslal,

naj tam varujejo avtonomijo deželno, in narodne pravice. Gotovo se bodo tam konservativni živelji združevali, in marsikteri, ki ga mislimo nasprotnika, bode se stranke držal, ktera bode zagovarjala pravo avstrijsko politiko. Ustanovimo enkrat veljavno ustavo, na ktere podlagi bode mogoče dalje državno hišo zidati. Negotovost in nesigurnost političnih naših reči nam škoduje vsem. Poskusimo še enkrat se sporazumeti, če ne bode šlo, nismo mi krivi osode, kteri bo Avstrija zapadla.

Mi Slovani ne bodemo več narodno zginiti, naj nas podjarmi kdorkoli. Previdnost božja nas je ohranila med tolikimi nezgodami; — Vlasi — Grmani — Turki — Tartari — Huni, Obri in Madžari niso nas pogoltnili, tudi nas ne bode „die volle Wucht des Germanen- und Magyarenthums“, kakor nam dunajski židovski časnikarji prerokujejo.

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Novi ces. namestniki; mestni odbor; ogerski dež. zbor; zveze.) Govorilo se je, da pojde baron Bach iz Ljubljane za ces. namestnika v Terst, — grof Hohenwart iz Celovca pa v Ljubljano. Ravno kar se je pa raznesel glas, da pride g. Bach na Tiroljsko, g. Coronini na Kranjsko, za ces. namestnika na Koroškem pa baron Schluga, ki je bil nekaj dni, preden je Belcredi odstopil, djan v začasni pokoj. Nam se vse to verjetno dozdeva; bar. Schluga je delal v duhu Schmerligovem, zakaj bi ne delal v duhu Beustovem, saj med njima ni nobenega razločka kakor je le ta, da je g. Beust pomiril Madjare, ker jim je dovolil vse, kar njih serce poželuje in da za pravice drugih narodov in dežel še malo manj mara. Nas Slovence malo briga, kdo pride k nam za ces. namestnika, mi se v sedanjih okoliščinah nič kaj prida ne nadjamo od nikogar. — Pri volitvah za naš mestni odbor mislijo menda naši liberalci in ustavoljubci spet kaj jasno pokazati svoj moderni liberalizem. Govori se za gotovo, da bodo volili v mestni odbor nekega gospoda, ki za mesto naše nima nobene zasluge in prednosti nego samo to, da je ptujec, da je „iz rajha“, da se je komej še le ogrel v Celovcu, da je vrednik vladine Klagenfurterice njegov rojak in prijatelj, in da je — lutrovske vere. — Oggerski dež. zbor je prevzel in odobril predlog, ki ga je odbor 67 poslancev izdelal. Po naših mislih ta predlog prepušča premalo pravic in oblasti celi državi, preveč jih pa daje ogerskemu kraljestvu. Ako se Avstrija po njem uravna, javljne bode edina in mogočna. Imenitno je, da se je Vladu, romanski poslanec, oglašil in potegoval za to, naj se napravi za celo avstrijsko državo en državni zbor ali parlament. Tudi to je dokaj imenitno, da je serbski poslanec Miletič povdarjal to, da ogerski dež. zbor nima pravice, razsojevati in sklepati, kaj da bode s trojedino kraljevino. Se ve da so Madžari razsajali in rjuli, — pa oba ta poslanca sta vendar pravo zadela in Madžari bodo prej ali slej sami spoznali in čutili, da se prev-

zestnost povsod spotika in da krivica nikoli ne rodi dobrega sadu! — Okoli in okoli naše Avstrije se delajo vsesortne zveze. Tako naznanjajo najnovejši časniki, da so Ruska, Pruska in Romanska sklenile med seboj kaj osko in terdno zvezo. Avstrija pa nima nobenega zaveznika in prijatla. Naš minister za zunanje zadeve pa le dela notranjo politiko in tako, ki se ne dopada večini avstrijskih narodov. —

Blizo Ljubljane. → (Volitev v Ljubljani.) Strahovita, nepričakovana nesreča se je zgodila. Bela Ljubljana, stolno mesto Slovenije, je pri zadnjih volitvah po nezaščitnem pritiskovanju vsemogočnih naših nasprotnikov propadla.

Izvoljena sta dr. pl. Wurzbach, bivši prvosodnik kranjskega dež. zbora, s 326 glasovi, in tujec, Friderik pl. Kaltenegger, c. k. finančni svetovalec s 313 glasovi. Naša kandidata dr. Toman in dr. Klun sta dobila uni 298 in ta 284 glasov.

To silovito nesramno agitacijo na tanko popisati, ni naš namen, temuč le nekatere večje grehe hočemo naznaniti svetu, da občinstvo zvě, s kakošnimi sredstvi se je agitovalo zoper meščanstvo. Bahaje se nam je pravil nek viši nemškutarsk c. k. uradnik, da ta pot je vse prizadevanje narodne stranke, pri volitvi v Ljubljani zmagati, zastonj, kajti mreže agitacije so jako gosto razpete, in 300 uradnikov civilnih in vojaških, potem častnikov in uradnikov v pokoju ima strogo povelje, nemška kandidata voliti. Ces. namestnik Bach je izbrisal tri dni pred volitvijo iz volitvenega imenika do 60 volilcev večidelj taci, ki so poprej za narodno stranko glasovali. Nasproti pa je pripisal imeniku vse penzioniste in vrh tega še posebno poslal navsacega uradnika v pokoju dekret, da naj se ne le vdeležuje volitve, temuč tudi za nemška kandidata glasuje. Celo takim penzionistom so se pošiljali dekreti, kateri so že pred tremi leti umrli! —

Finančni ravnatelj la Fontaine pa je dal sklicati vse svoje podložne uradniške volilce, ter jim v kratkem ostro naznanil, da imena tistih uradnikov, kateri bi se prederznili od volitve izostati, ali pa za narodna kandidata glasovati, bojo se

predložila v posebnem poročilu ministru, in da vsak si ima tedaj škodljive nasledke sam sebi pripisovati! — Tako se je delalo z uradniki v Ljubljani in oficijelna „Laibacherca“, se izustiti ne sramuje, da je volitev v Ljubljani „zvesto zrcalo javnega mnenja v deželi“.

To borbo meščanstva zoper birokracijo pa so podpirali tudi nekteri nemškutarski meščani na škodo svojih someščanov in v sramoto cele kranjske dežele. Zvonar Albert Samassa, knjigar Lercher, trgovca Marinscheg in Plantz itd. živijo gotovo od samih Nemcev, ker so se tako strahovito napenjali, da bi „ustavoljubcem“ zmago naklonili. Ker nas prebivalce na deželi posebno zvedeti mika, kakošne prijatlje da imamo v glavnem mestu med trgovci, rokodelci in obrtniki, prosimo prav lepo, naj nam „Slovenec“ in „Novice“ vse tiste meščane priobčujeta z imenom in značajem, kateri so zoper domača kandidata glasovali, da bomo razločevati znali ljuliko od pšenice. —

Ne čudimo se, ako ces. uradnik primoran voli nemška kandidata, ali prav za prav za vlado glasuje, kaj pa hočemo reči od deželnih in mestnih uradnikov, kateri v svoji večini so se ali zderževali glasovanja ali pa so celo zoper nas glasovali, kakor n. pr. iz deželne prisilne delalnice oskrbnik Skodlar in adjunkt Vilhar. Ali ta dva uradnika slovenski narod zavoljo tega plačuje, da vladi in nemškutarjem pomagujeta zavirati napredovanje našega naroda? Tako djanje je nesramno in breznačajno in dež. zbor naj take in enake izdajice kar naravnost od službe odstavi. Ako se ces. vlada ne sramuje tako postopati proti svojim uradnikom, zakaj bi deželna in mestna oblast drugače ravnala s svojimi? — Od vseh deželnih uradnikov sta — če se ne motimo — samo dva (!) glasovala za domača kandidata. — Srečna kranjska dežela, da rediš take vrle uradnike, zveste sine svoje domovine, kateri posredno na to merijo, da še dalje ostaneš v sponah birokratizma!

Pri celi ljubljanski volitvi pa so se proti posameznim volilcem in tudi proti duhovnikom godile take nerodnosti in sploh nasilstva, da kranjska dežela za gotovo pričakuje

vnienje te nepoštene volitve in razpis nove — toda ne zopet na kaki tržni den, ker razun uradnikov nobeden meščan trgovskega, rokodelskega in obrtniškega stanū časa nima se je vdeleževati. Mislimo, da je tudi ces. namestnik dolžen na občni prid in posebno na blagor meščanstva se ozirati. Na zdravje! —

Iz Novega mesta 27. marca. (Volitev.) Danes se je tukaj versila volitev za poslance v deželni zbor za Kerško, Kostanjevsko, Višnjegorsko, Černomeljsko, Metliško in Novomeško mestno srenjo. Izvoljen je bil kandidat nemške stranke, g. dr. Zupan s 161 glasi zoper narodnega kandidata, g. Ravnikarja, ki je dobil le 157 glasov. Naši narodni volilci so sicer vse storili, kar je bilo mogoče storiti po poštenem potu, da bi nam bil ostal poprejni narodni poslanec. Iz Metlike je bilo o prvi volitvi le 47 volilcev z uradniki vred, ki so glasovali za g. Ravnikarja, zdaj jih je prišlo 64 brez uradnikov, ki se niso smeli več deržati narodnjakov. Iz Černomlja jih je zadnjič 18 prišlo volit z učitelji vred; zdaj jih je bilo 32 brez učiteljev, ki bi bili šli radi volit g. Ravnikarja, pa so doma ostali, zakaj da — tudi vemo. Ako pomislimo, da imajo ljudje ravno zdaj največ dela na polju in po vinogradih; ako pomislimo, da so imeli Metličani poprejni dan veliki somenj, danes pa malega imajo, pa jih je vendar toliko število volit prišlo; ako pomislimo, da se je iz Metlike ena gospa bolehná odpeljala v Novomesto, in je druga priserčnega dojenčka doma pustivši šla na volitev, moremo spoznati, da so narodnjaki res storili, kar so mogli, da bi bila zmagala narodna reč. In ako pomislimo od druge strani, da se je iz raztergane Višnjegore pripeljalo 45 volilcev volit nemškega kandidata (s kakošnim prepričanjem in s kakošno vestjo, to sam Bog ve in oni sami); ako pomislimo, da se je verlim narodnim Kostanjevčanom že o zadnjem trenutku pobralo kakih 10 volilnih listov in z listi vred tudi volilna pravica (ali — per fas ali nefas — najbolje vedó tisti, ki so jim jih poprej dajali, potem pa nazaj jemali); ako pomislimo, da so tudi Kerški Posavci storili, kar so mogli, da bi Tevtoniji kadila

Besednik.

Iz Karlova v kranjsko Vinico.

Napisal Ljudevit Tomšić.

(Dalje.)

Po dolzej ločitvi kar na enkrat nekdo na moja vrata potrka. Pravim „slobodno“, in — glej ga — pokaže se stari prijatelj Z — c, stremi veselimi tovarši. Nekaj nenavadnega obhaja človeško srce, ko starega prijatla zagleda. Stari prijatli so biser človeškega življenja; oni so personificirani spomin nekdanjih dni, zato se ni čuditi, ako jih človek z vinom podvori. Da — z vinom; saj ono je edino sredstvo, s katerim se preženo brige in vsakdanje težave, vino je edini in najbrži lek, kateri žalosten temperament preobrne v koleričen, ali pa tudi v hudo sangviničen. V veselih pogovorih beseda besedo vžene in tako zanese, da si rokē podava in mi obljubi, da pride v pondeljek z vozom po mene, a jaz takrat „nolens volens“ moram v Vinico. Obljuba, pravijo, dolg dela, ali obljube pri vinu ne spadajo med te paragrafe, ker se večidel drugi dan pozabijo ali pozabiti hočejo. Ali pri mojem Z. ni bilo tako! Rečeni dan res pridrdra Z. z učakovskim konjičkom po mene. Interparenthesin naj pa zdaj dve tri o Učakovcih rečem. Učakovce je vas v viniški župi in leži na strmih pečinah. Kolikor hiš, toliko lončarjev in kónj. Konji so pravi učakovski gospodarji. Učakovčan poprej konja kupi, ko

hlev naredi! Učakovski konji niso z madjarskimi kar nič v zlahti, ker oni so večidel zlahtnega plemena, tolsti in gladki, in pravijo celo, da naš presvitli cesar najraje na Madjaru (konju) jezdi, ker je ponosen; ali učakovski konji narasli so po božjej milosti brez mesa; ne vem, če bi Bečani samo en „rossbratti“ nanjem našli! Tisti nemški škribont je gotovo na Hrvaškej učakovske konje srečal, o katerih je pisal: „es giebt thiere, welche den Pferden sehr ähnlich, aber keine Pferde sind; man nennt sie „konji“! Ali pri vsem tem omenjeni „konji“ svojemu gospodarju lepe krajcarčke prisluzijo; verno potuje ž njim po vseh deželah južnega kraja, nosi lonce in skudele, pa pred vsako hišo že po naravi ostaja. Ni se torej čuditi, ako se potniki, vpreženi za učakovskega konja, pred vsako krēmo oddihujejo, pa mesto v 5, še le v 10, 12, tudi v 20 urah beli Karlovec zagledajo. „Konj neče naprej“ — to je izgovor!

Tako tedaj tudi midva na dlakavem Učakovčanu iz Karlova po Lujizinske cesti oddrdrava. Komaj prideva iz zadnje ulice na čist zrak, naju že nekdo ustavi. 3 kr. sva mu morala dati, pa sva smela naprej, — bila je muta (harmica, šrauga). Najin konjiček švigne brzo naprej; kmalo dojdeva v Stativo, majhno vas, po kateri teče voda Dobra. Stativo so prav važen kraj za popotnike; ondi namreč prav do čistega mošnje izprazniš, če je že poprej nisi! Oho, misli si boš, kaj se v Stativah tako drago vino in jed dobiva? Kaj še! V Stativah ni nobene krēme, ampak grozno velika žoltočrna muta, na kateri te zaraščen človek brž

ustavi, in ko konja in voz pogleda, skoči k nekemu oknu in ti mali popirčič prinese. Zdaj pa z novci ni šale! Če je vozička le količkaj videti, ne plačaš par krajcarjev, ampak par forintov. Prijatelj Z. ni plačal nič, in to zato ne, ker sta z mutarjem znana; prej ko ne sta ga kje za kako mokro mizo prav pošteno podirala! Ali jaz, nazaj gredé, jaz sem pošalensko naletel. Plačal sem le zato, da se je pod muto koščeni konj zmužal, 1 gold. in 78 kr. av. vredn. To je pač očitna samovolja, premišlujem. Smeje se zagotavlja mi moj voznik, da sem toliko zato plačal, ker „nobel“ izgledam in očala nosim. Da me je mutar za kacega „Švaba“ misli, naj bi mu bilo v božjem imenu; no čul sem pozneje, da so mute na Lujizinske (reško-karlovske) cesti res strašno navihane. Pripovedala mi je neka žena, da je potovaje iz Vinice na Reko z enim konjičkom čez 10 gold. mutnine plačala, a nek trgovec plačal je za isti pot od kupljenih hrastov samo mutnine nekoliko 100 gold. Vse to pobirajo pa večidel od borneyih, nepoznanih ljudi. Baroni in drugi hrvaški „spahije“ prosti so mutnine. Ali je to hrvaška prava ustava? S povrnjeno konstitucijo leta 1848 veselil se je kmet, misleč, da je po pravici enak vsacemu človeku, tudi tistemu, ki gumbe od zadej nosi; ali Lujizinska cesta, kakor se vidi, noče o ustavi nič vedeti. Zatorej bratje Slovenci, če bi vas kdaj vesela ali žalostna osoda zanesla na lepo Lujizinsko cesto, preskrbite se z novci dovolj, če ne, vam že na prvi štaciji mošnja jetiko dobi!

(Dalje in konec sledi.)

zažigali in Porusiji šlep nosili; ako pomislimo, da je mogla armada uradnikov, katerih je kakih 60 bilo, glasovati — nolens volens — za nasprotnega kandidata, in da so možje, ki so zadnjič s popolnim prepričanjem za g. Ravnikarja stali, zdaj — s težkim srcem sicer, toda za ljubi kruhek se bojé — za nasprotnika glase oddajali; ako pomislimo, da sta ravno zdaj v Novem mestu dva vse časti in hvale vredna narodna uradnika bila nenadoma penzionirana, in je bilo drugim tudi se bati, da utesnejo službo zgubiti, ako ne glasujejo za g. Župana; ako pomislimo, da so Novomeški nemškutarji, kateri imajo v starih in novih „Presse-tih“ svoj evangelij, vse sile napenjali, ljudi ali na svojo stran dobiti ali pa od volitve oplašiti, in se jim je nekoliko omahljivo in veterinarsko res dalo ostrašiti, da so se poskrili v odločilni dobi; ako pomislimo, da se clo med volitvijo ni pošteno in po postavi ravnilo, ter so bili nekteri narodni volilci od volitve odbacnjeni, dasiravno bi bili imeli pravico voliti; ako pomislimo, da je Novomeški kapitelj, ki ne pobira stopinj za vse časti in hvale vrednim Ljubljanskim kapiteljnom, ampak hodi svojo lastno pot, bil ves za nasprotnega kandidata, in se je le samo eden gospodov kapiteljarjev glasovanja zderžal; ako — pravim — vse to pomislimo, se kar nič ni čuditi, da je nasprotna stranka zmagala, in da je naša padla. Padli smo, toda padli tako, kakor nam je neki poštenjak že pred volitvijo napovedoval, rekoč: „Wir werden fallen, allein wir werden siegend fallen und fallend siegen.“

Nasprotniki so zmagali, pa se ne morejo svoje zmage nič kaj posebno veseliti, in če je njihov kandidat, g. Župan, res tako poštena duša, kakor ga hvalijo, z dobro vestjo ne more sprejeti mandata pri tolikanj nepoštenih in nepostavnih agitacijah njegove stranke. Lehko bi se kaj povedal, kar se med ljudstvom govori, pa naj ostanejo govorice le med nami in bolj pokrite. Po takem in enakem agitiranju so nabrali nemškemu kandidatu ravne 4 glase več, kakor jih je narodni imel. Ko vsi radovedni čakamo na tergu, kdo da bo zmagal, raznese se glas, da je g. Ravnikar zmagal. Vsi veseli zavrisnjajo narodnjaki, pa naglo vtihnijo, ko se znote prepričajo. — Zdaj poskušajo nasprotniki svoj „Živio“ zavekati. Nategujejo in nategujejo gerla, pa nič prav ne gre. Glas je le hripav in plašen enak glasu človeka, ki na pomagaje kliče, kadar ga kdo za gerlo davi. Vest ni dala čistemu in veselemu glasu iz serca!

Tomin. * (Volivci volimo 8. aprila narodnega poslanca.) Volivci iz Tomina, Kobarida, Bolca, Kanala pa Ajdovščine, pri liko imate za deželni zbor voliti narodnega poslanca! Le naroden poslanec bode nas vse neomahljivo zastopal pri vsaki potrebi. Le on bo zmiraj gledal na korist njegovih volivcev; on se ne bo nikoli oziral na to, kar bi le vladi dopadalo, kar bi le nje samovoljnost podpiralo, kar bi njemu samemu služilo in koristilo. Res da izmed nas Tomincev mnogi mislijo na poprejšnega iz zbora izključenega predstojnika; pa upati je, da se bo dosti tominskih volivcev zmordilo, da bodo sprevideali, da jih poprejšni izvoljenec G. nikakor dostojno zastopati in njih interese dosledno in vspešno zagovarjati ne more. Gospod G. je uradnik; sleherni pa ve, da so uradniki sila odvisni od vlade, da pri glasovanju skoraj nikoli samostojno in po svojem prepričanju ravnati ne morejo. Poprejšni goriški zbor, v katerem je sedelo mnogo upravnih ali administrativnih uradnikov, sprical je to mnogo-mnogokrat. Oni so glasovali v našem zboru in glasujejo v drugih deželnih zbora, kjer so se noter vrinili, vselej le zato, kar vlada zahteva. Kolikokrat se je pa resničnim zastopnikom naše dežele treba prepirati z vlado za mnogoverstne deželne pravice, za narodno samostojnost, za razne materialne interese. Nikdo ne more dvema gospodoma

služiti! Gospod G. pa je kot uradnik vladin oskerbnik, njen delavec. Kako bi tedaj uradnik G. zastopal naše koristi, ker se mora pri vsaki priliki ravnati po volji vladini! Kako bi se on zamogel potegovati za naše interese nam še tako važne, ako bi jih vlada ne hotela precej priznati!

Kaj pa vendar pričakujete Vi častiti someščani od gospoda G., da ga iz nova za poslanca tiščite? Ali je morebiti kaj posebnega za Tomin storil? Zakaj vendar tisti, ki ga vsakemu volivcu vriniti skušajo, njegovih del ne pokažejo? Saj bi bilo vendar že dostikrat treba, da bi g. predstojnikovi zagovorniki tudi nekoliko našemu trgu in celemu okraju koristnih djanj svetu priobčili! Zakaj tega ne storé? Zato ne, ker g. predstojnik nima nikakoršnih zaslug za naš kraj. Da svoja opravila tako ali tako opravlja, zato je tu postavljen. Čudno se mi je zdelo, da se na lanske in predlanske očitne pritožbe nikoli ni očitno, namreč po časnikih, zagovarjal. Še bolj čudno se mi pa zdi, da se g. T. v zadnjem „Slovencu“ upa očitno zagovarjati g. predstojnika. Glejte! glejte! pred še vedeli nismo, da ona prašanja merijo na našega predstojnika! Mi gosp. T. dobro poznamo; nekdanj smo upali, da bo čversto zastopal nas Slovence; sedaj se pa vidi, da mu je prva lastna koža, ko bi pri vsem tem Slovenci še toliko škode terpeli. Zakaj vendar ni T. v svojem dopisu povzdigoval g. predstojnikovih zaslug?! Gospod G. bi bil gotovo o njem sila dobro sporočal in se mu tako hvaležnega skazal za njegove bistroumne besede.

Nekteri pričakujejo od njega drugih dobrot. Kterih? Zakaj jih vendar ne naštejejo gosp. G.—ovi priporočevalci! Kaj res mislite, da bo on nam cesto napravil, po kateri toliko hrepenimo! Mene ne slepijo prismuknjene besede pa medene obljube. Saj je g. G. sedel celih šest let v zboru; lahko bi bil za nas marsikaj storil; lahko bi bil že sprožil nam tako zaželeno cesto, jo na vse strani zagovarjal in zbor za njo pregovoril. Ali je to storil? Časa je dosti imel. Preteklost priča očitno zoper njega. Zakaj bi se tedaj zastran te ceste nanj zanašali. Ko bi bile občne volitve, bi drugim drugo cesto ravno tako obetal, kot sedaj nam rečeno tako zaželeno. Sedaj pa v goriškem zboru in od boru sedé narodni možje, ki poznajo naše potrebe. Ti narodni možje priznajo tudi potrebo omenjene ceste. Potreba pa je obeh cest in jaz iz zanesljivih virov vem, da se bote obe cesti naredili, ko hitro bo deželna denarnica se toliko opomogla. Tedaj ne mislite, da bi vam g. G. zaželeno cesto izpeljal s svojimi novici; njegova piškava zgornost pa tudi zadnja leta primerne vspešne podpore cesti pridobila ni.

Ali je morebiti kako drugo reč, našemu tergu in našim krajem koristno, v zadnjem deželnem zboru sprožil? Nobene ne. Mi — praktični Tominci — pa sodimo vsakega moža le po njegovi preteklosti. Ako nam ni preteklost, dosedanje početje gospoda predstojnika nikakor koristilo v deželnem zboru, kako se moremo vendar nadejati od njega boljše prihodnosti! Pa kaj bi vam to stvar še na široko in dolgo razjasnoval, ker sleherni izmed nas rad prizna, da mi ne bomo volili poslanca tacega, ki bi hodil v Gorico v deželni zbor sedet pa le o pravih časih plačilo potegovat.

Vi volivci iz Kobarida gotovo ne bote poslušali zlatih obljub predstojnikovih priporočevalcev. Prazne besede, veste, še niso nikoli nobenega nasitile. Kaj je zadnja leta g. G. za vas storil? Nič. Ali se je morebiti on hrabro potegoval za dobro cesto po naši Soški dolini? Nikakor ne.

Vaš domačin se je in se bo tudi v prihodnje v zvezi z narodnimi, svobodoljubnimi poslanci potegoval za vaše interese. Ti — ne pa kacega predstojnika G. besede — vam bodo široko cesto napravili. Zato se vsi

nadjamo, da vi Kobaridčani ne bote glasovali za predstojnika G.

Bolčanov mi pa še treba ni opomniti, da nimajo še videznega vsroka glasovati za tukajšnega predstojnika. Vsak Bolčan dobro ve, da gosp. G. ni prijatelj Bolčanskega blagostanja. On je velik sovražnik koz. Tu se ne mislim spuščati v poljedelstveno ali gojzdoslovno razpravo gledé na koze. Reči pa moram, da gospod G. nima najmanjše nacionalekonomične ali narodarske zvedenosti, da po vaših krajih preganja tako koristne koze. Zdi se mi, da vaših razmer prav nič ne pozna, kajti drugače bi njegova slepa vnetost nikakor ne želela postreliti omenjenih koristnih živali. Pa dosti o tem, ker sami predobro poznate našega tička.

Za vaše boljše kraje silo važen je tudi les. Prepričani, pravda zastran gojzdov, še ni končana. Mislim, da nobeden ne pričakuje, da bi vladni mož G. vaše gojzde zastopal pred vlado. Sleherni bi se silno opeharil, ko bi se nadejal, da bi se predstojnik G., ako bi bil izvoljen, potegoval za vaše gojzdnarske pravice, za vašo vam neobhodno potrebno lastnino, pravim, da bi se on potegoval za vašo korist vladi nasproti.

Omenjeni reči ste za prav vaš živelj; da bi pa ta hitro oživel, treba je še tretjega, namreč dobre ceste od Gorice do Beljaka. Za te tri življe se tedaj tominski predstojnik, kot odvisni vladni mož ali kot nevedni in oslepljeni ekonom, nikoli potegoval ni, in se nikoli potegoval ne bo. Za vaše priserčne zadeve se mora poganjati le neodvisni narodni poslanec, ki bo v lepi zvezi z drugimi narodnjaki zastopal vsestranske vaše koristi.

Ajdovčani gotovo za našega predstojnika toliko marajo kot za lanskega. Oni gotovo zanj glasovali ne bodo, ker tudi dobro vedó, da njegova molčeca zgornost slovenskim tergom še nikoli nič hasnila ni. Oni dobro vedó, da zbor v Gorici preveč terdih dnarcev stane, kot da bi še take može vanj volili, ki bi v sami goli volitvi pa v sedežu zborovom le časti iskali in pri svoji sebičnosti le na svojo mošnjo gledali. Oni kot mi vsi potrebujejo mož, ki so pripravljeni neustrašljivo zastopati naše narodne pravice, ki so pripravljeni neomahljivo pri vsaki priliki se poganjati za razvitek, za pomnoženje našega telesnega blagostanja. Vsi potrebujemo neodvisnih zastopnikov. Naš predstojnik je pa sedaj še veliko bolj vladi vdan, ker se boji, da bi ga pri novi uravnavi deželnih okrajev ne odpravila.

Zato dragi volivci slovenskih tergov, zlasti vi dragi someščani! ne volite g. G. On je daleč iz severnih krajev doma. Dobra služba ga je k nam pripeljala, in ako Bog da! nova uravnavna deželnih okrajev ga bo nam odnesla. On iz serca nam nikoli vdan ne bo. Priliznjene besede pa naj nobenega ne slepijo! Mnogoletna skušnja nas uči, da je še popolnoma ptujec po naših krajih. Lansko leto o vojski se je to iz uova pokazalo. On bo šel rakom žvižgat; kdo se bo še potem zanj zmenil. Ali bi bilo to lepo, ali bi bilo to prav, da bi nas človek zastopal v deželnem zboru, ki bo prej ko ne prestavljen v deveto deželo.

Ali sedaj narodni razvitek podpira v kancelijah ali pisarnah? Nikakor ne. Vsakdanja skušnja, žalibože! tu slehernega uči. Ko bo prestavljen, se pa še na videz nam ne bo lepega delal. Da bo pa prestavljen, lahko vsakdo previdi, ako premisli, da imamo dosti domačih pripravnih in zvedenih, nam bolj pravičnih predstojnikov, ki bodo prav lahko opravljali opravila treh okrajev goriške dežele. Tedaj tudi iz tega vzroka nam ne kaže pri prihodnji volitvi nanj misliti.

Koga bomo pa volili? Res da imamo dosti čverstih mož; pa pri volitvi edinst največ velja. Zato volimo, da se glasovi ne razcepijo — složno g. dohtarja Drag. Lavriča. Lavriča, sedanjega advokata

v Ajdovščini, slavno ime se samo priporoča. Njegovo ime je celi naš program. Priporočali so ga nam že popred narodni poslanci in tudi sedaj se jim najpripravnejši zdi. Njegovo neprenehljivo delovanje za razvitok duševnega in telesnega blagra slovenskega naroda ne slovi samo po naših goriških dolinah in planinah, znano je tudi celemu slovenskemu svetu. Dr. Lavriču zaupajmo naše zadeve! On pozna naše razmere, naše potrebe. Ima pa tudi serce na pravem mestu, ki bo nas zastopal na vse strani. Volimo tedaj častiti Tominci, Kobaridčani, Bolčani, Kanalci, Ajdovščani složno slavnega dr. Karola Lavriča!

S Tolminskega, 29. marca. → (Nova volitev) za deželni zbor je oznanjena. Bo pa, ako ne pride kaka sprememba, 8. aprila v Tolminu. Zopet bodo volili slovenski tergi: Ajdovščina, Kanal, Bolec, Kobarid in Tolmin zato, ker je zaveržena prva volitev, v kateri je bil izvoljen c. k. okrajni predstojnik g. Fr. Grosman.

Vprašanje je zdaj: Koga bi imeli tergovci izvoliti? — Na to vprašanje ni lahko odgovoriti — brez zamere. Pa zamera gori, zamera doli, odgovoriti je viša dolžnost. Rajši naj si en človek svoje gradove v zraku podere, kakor pa da bi cela dežela škodo terpela! Sreča in blagor domovine tirjata, da se o volitvah za deželni zbor očitno govori in piše, naj volivci zvedo, kdo bi bil za poslanca pripraven.

Kdor ne more sterpeti, da se njegove lastnosti presoja in njegove sposobnosti za poslanstvo precejajo na reščetu odkritoserčnosti, — on naj se nikar ne ponuja za poslanca, ampak naj se skrije kakor kert pod zemljo, da solnce njegovih madežev ne razsvetli!

Koga bi imeli tedaj izvoliti? — Pri prvi volitvi so bili volivci razcepljeni na dve strani; ena stranka (Tolminski terg) je volila g. Grosmana, druga pa, ktera je zastopala ogromno večino prebivavcev (Ajdovski, Kanalski, Bolški in Kobaridski terg), volila je Nj. eksc. g. Kellersperga, ki je bil takrat c. k. namestnik v Terstu. Zdaj pa ga ni več v Terstu, ker je prestavljen bil v Prago na Českem ali Pemskem.

To prestavljenje nas pa uči, kako spretnljivo je prebivališče c. k. služabnikov, zlasti političnih uradnikov (beomtarjev)! Ta teden so tu doli v Primorji, drugi teden pa že tam gori na Pemskem! Kar se pa v dveh tednih zgodi, to se še lože v šestih letih zgotovi — šest let pa veljajo volitve poslancev!

Zavoljo tega je škoda tacega uradnika voliti za poslanca; najboljši je izvoliti prostega, samostojnega moža, kateri ima v deželi stanovito prebivališče, kateremu je naša dežela (od Bolca doli do Ajdovščine) prava domovina. Zakaj tak mož čuti z deželo vred vse stiske in težave ter si prizadeva, da bi jih odpravil ali vsaj polajšal, ker mu je mar za blagor domovine, ktero ljubi, kakor svojo mater. Ptujec pa, kateri roma iz ene dežele v drugo, ne more svojega serca pri nas pustiti.

Tak uradnik je tudi g. Grosman. Toraj ni pripraven za deželnega poslanca.

Verh tega je Tolminski okraj (bezirk) silno velik. Gospod Grosman ima kot predstojnik tega okraja opravil čez glavo. Trudi se in dela od jutra do večera, vendar ne more zmagati vseh opravil. Sami veste, kako dolgo morate čakati rešenja svojih pravn. Tedaj ne nakladajte mu še več opravil, nikar ga ne volite v deželni zbor, da ne bodo zastarane vse vaše pravde in pravice! Ali ga hočete mar zadušiti z opravili? Za božjo voljo, imejte ž njim usmiljenje! Ne nakladajte mu več butare! Pustite ga doma, da bo imel čas ceste delati, mostove popravljati, šole podpirati, cerkve zidati!

Vi pa, predragi Ajdovci, Kanalci, Kobaridci, zlasti vi serčni Bolčani, pridite 8. aprila z velikim številom v Tolmin! Ne bojte se za blagor svoje domovine en goldinar ali dva potrositi; saj vaši sinovi dajejo v vojski celó kri in življenje! Ali je kri vaših sinov tako malo vredna, da vam ni nič mar, kaki poslanci jo imajo zagovarjati in braniti? Tergovci, naredite si čast in volite za poslanca dr. Lavriča

Iz Tominskega. (Vprašanje — odgovor — nova volitev.) — k — „Slovenec“ je v svojem 28. listu t. l. prinesel iz Tominskega jednat odgovor na tri vprašanja, ktera si je bil dopisnik sam postavil. Gospod pa, kterega je omenjeni dopis do živega zadel, pritožil se je pisмено pri Goriški nadškofjski konzistoriji. Toda ni naletel na pravega sodnika, ker dopisnik ni duhovskega stanú; slavna konzistorija mu tedaj nič ne more. Razkačeni opravičevavec je tedaj s svojo hudo pritožbo le sam sebi „mea culpa“ podpisal. Če pa ta gospod — pravičen sodnik — neplačano, nesebično in le resnici pa pojasnjenju na ljubo „Slovenčev“ dopisovanje v svoji pritožbi imenuje „Schandgewerbe“ t. j. sramotno poslovanje, bomo zastonj iskali po besednjakih primernih izrazov za djanja, ki se kakor sova belega dne bojé. — Čudo je pri vsem največe le to, da slavna konzistorija podpira krive pritožbe, namesto da bi ga bila zavrnila na tiskarno postavo, in da vrh tega še kara izvrstnega kaplana zavolj dopisa, kterega še pisal ni. — Nočem danes novih vprašanj staviti, — rečem pa le to, da je, ker se pri zadnjih volitvah ni po postavi ravnalo in ker je zavolj tega bila uničena volitev g. predstojnika tominskega — da je zdaj nova volitev napovedana na 8. aprila. Večni kandidat je spet eksposlanec gosp. predstojnik. Tisti dan bomo spet kaj novega doživeli, ko bo ta kandidat po svoji navadi volitvi predsedoval ter z magnetičnimi pogledi volilce na se vlekel. Ljudstvu pa ni neznano, kako je zdatno delal ta njih poslanec v zadnjih sejah deželnega zbora; ono dobro ve, kako je vedno hitel molčati; ono dobro ve, da edini njegov govor, ki ga je svojim volilcem v prid govoril, bil je brez vsega sadú, to je, da mu deželni zbor ni nobene pripomoči dovolil za popravljanje tominskih cest; vsak ve, da zavolj teh in drugih vzrokov ta kandidat, če se spet izvoli, ne bo v dež. zboru nič opravil: vse to ljudstvo dobro ve in vendar — neverjetno! — nahajajo se taki, ki deželni dobiček zanamajajo zavolj osebne koristi. Le volite ga tedaj in posebno vi duhovni, da se skažete hvaležni, ker vam je pretekli sveti dan med veliko mašo pred cerkvijo veliki lov napravil v pohujšanje vernih in v motenje božje službe! Le volite ga — komur ni svetovati, ni pomagati! —

Ptuje dežele.

Francoska. Luksemburk ima že Napoleon. Kupil ga je za nekoliko stotin frankov, ljudstvo pa bo zdaj s splošnim glasovanjem to kupčijo potrdilo. Šepta se, da misli Napoleon tu nekaj klin v Nemčijo zasaditi in Bismarka navihati!

Turčija. Kakos se kaže, začelo se bo de zdaj zares turško vprašanje reševati. Dunajski pa madjarski politikarji bi radi Turkom na noge pomagali, da bi kristjani ne prišli danes ali jutri Rusu v roke. Grški kralj se misli s hčerjo velikega kneza [Konstantina oženiti in tedaj dobi za doto otok Kandijo. — Kar se pa drugih vlad tiče, svetujeta ali bolje tirjata Rus in Prus, naj Turk Kandijo Grkom da; tudi Avstrija in Francoska se ste temu „svetu“ pridružile,

najbrže zato, da bi unadva sama kaj ne počela. Turk pa je gluh za ta „svet“, in v tem ga podpirajo tudi Angleži.

Amerika. Na otoku Haiti je oni dan punt vstal, pa je menda že spet vse prav.

Razne novice.

** Iz Ljubljane: (Prihodni državni namestnik). Čuje se, da pride za državnega namestnika v Ljubljano grof Coronini, sedanji državni namestnik na Solnograškem. Zato so ga menda veliki posestniki volili v deželni zbor. Baron Bach pride neki na Tirolsko za državnega namestnika. Srečno pot!

** (Vojaška nabira.) Nabira vojakov se začne v Ljubljani koj po veliki noči, srečkanje pa je 8. aprila. V Kranji so koj prvi dan vzeli iz prvega razreda osem dijakov. Slišali smo, da je nek prav visok gospod posebej telegrafiral v Kranj, naj vse dijake poberó, kolikor jih je le sposobnih!

** (Pevovodja.) Sedanji pevovodja čitalnice nas bode zopet v kratkem zapustil, ker je dobil gotovo službo za pevskega učitelja na realki v Raždinski, za ktero je prosil še pred, ko je prišel za Ljubljano. Imamo pa že ponudbo od nekega družega po rodu tudi Čeha.

** (Beseda v čitalnici.) Pri prihodnji besedi v naši čitalnici, ktero bodo gotovo počastili vsi naši čestiti gg. deželni poslanci, igrala se bode med drugim tudi veseloigra „Ultra“, ktero je poslovenil po českem „Bouharon-u“ g. Fr. Marm. Dramatiško društvo bode dalo to zanimivo igro natisniti, kakor hitro se ustanovi, in bode sploh skrbelo, da se natisnejo vse boljše igre, kar jih imamo v rokopiših.

* (Srečkanje.) Pri srečkanju kreditnih sreček 1. apr. je s. 3384, št. 88 zadela 200.000 gld., s. 1175 št. 94: 40.000 g., s. 1462 št. 64: 20.000; s. 245 št. 36: 5000; s. 1631 št. 94: 5000 gulden.

* Na teržaški c. kr. viši gimnaziji je razpisana služba za slovenščino pa klasično jezikoslovje. Letno plačilo znaša 945 gld. s 126 gld za stanovanje. Prošnji z dotičnimi mi spričevali naj se oddajo teržaškemu nameštništvu vsaj do 15. maja. — „Osservatore triest“.

Duhovske zadeve.

Ljubljanska škofija: V pokoj sta stopila g. Val. Ravnikar, duhovnik na Rudniku, in g. Andr. Potočnik, fajmošter v Mošnjah.

Loterija.

30. marca.

Trst: 4 23 3 20 68.

Prihodnje srečkanje je 13. aprila 1867.

Dunajska borsa 1. aprila:

Cesarski cekini	6.09 6.10
Krone	— —
Napoleonorji (20 frankov)	10.31 10.32
Suvrendorji	— —
Ruski imperijali	10.60 10.65
Zavezni tolarji	1.90 1.90%
Srebro (ažijo)	126.60 127.—

Dunajska borsa 2. aprila 1867.

5% metalike	58.70
5% nacional	69.70
1860 derž. posoj	86.80
Bankine akcije	729.—
Kreditne	182.60
London	129.10
Novi zlati	6.08
Srebro	126.50